

ОРГАН КУЛЬТУРНО-НАЦИОНАЛНОГО СОЮЗА ЈУГОСЛАВЈАНСКИХ РУСИНОВ

РЕДАКЦИЈА И АДМИНИСТРАЦИЈА
Нови Сад, Футошки пут број 199

Нови Сад 22 дец. 1935.
Излази недељно

Претплата: на год. 50 Динара, на пол год. 25 Дин., иностранство 2 Долара.
№ 1 ДИНАР

1 ДЕЦЕМБЕР, ДЗЕНЬ СЛАВИ ОШЛЕБОДЗЕЊА И УЕДИНЕНЯ

Каждого року 1 децембра ше слави дзень нашого ошлебодзеня и уєдиненя. И того року на тот дзень служени служби у шицких церквех без разлики на виру, богослуженя за благодарене нашого ошлебодзеня и уєдиненя. Скорей 17 роки остварел ше сон южних Славянох, котри виками шніли, док ношили ярмо ворога цалого Славянства. Медзи німа и ми, бо зме з німа ведно ношили ярмо робства, не могли зме ше шлебодно розвивац, але зме водзели чешку борбу да очуваме свою рускосц. Скорей 17 роки нам зашвицело слунко шлебоди, нашо браца нас прилапели до свогого кола и преглашили нас себе ровним за державотворни славянски елемент, с котрим од того часу мame дзеліц добре и зло и мame ше злагодзиц и трудзиц, да очуваме свою шлебоду и моцне нашо отечество Югославию. Вельки кревни жертви принесени, нашо отечество вибудоване на косцох силних геройох, на олтар тей нашей шлебоди и уєдиненя жертвовал и свой живот творец и перши югославян Краль Мучених Й. В. Краль Александер I Уєдинитель, чійо задні слова були „Чувайце Югославию“. Тоти слова глібоко урезаны у шерцу каждого з нас щирого Югославяна и позберани под владавину Його Сина Й. В. Краля Петра II очуваме тот аманет, медзи собу ше будземе злагодзиц и помагац, високо будземе дзвигац всеславянску солидарносц, викореніме кажду племенску и вирску нецерпелівосц, а с тим лехчайше ушориме зоднука нашо отечество, котре будзе и звонка

1 децембар, дзень уєдиненя нам припомина, же брат мили гоч якей бул вири, не шме буц места вирской и племенской ненависци, бо то вельке зло, котре чкодзи каждому поєдиному, цалому народу и цалому Славянству. Каждому з нас ма то буц ясне же зос злогу и медзисобну любву допринешеме напредованю нашого народа, Славянства и нашого отечества. Будучносц є славянских народах; пришол час, кед они маю первое слово а же ше медзи собу злагодзиц буду тот час скорей придзе. Ми Русини мала гарсточка медзи Югославянами, але зме конарчок велького русского стабла, па зос свою злогу и медзисобну любву будземе на пользу не лем свойого народа, але же пожіеме у братству зос нашима найбліжшима братами Сербами и Словаками, медзи котрима жіеме, високо дзвигнеме всеславянску солидарносц и допринешеме свой скромни уділ на моцненю и слави цалого Славянства. Пользуйме мудро свою шлебоду, не дайме ше заводзиц смутлівцом, котри до чисто національних вопросах уцагую вирску нецерпелівосц а то лем пре их власни интерес. По над власного интересу каждого поєдинца ма буц святиня интерес нашого народа и Славянства, котри очуваме у медзисобней злоги, любови и братству а то лехко посцигнуц лем мало добрей дзеки гу тому треба.

Зато на роботу, ширме злогу и братство медзи Славянами, помагайме ше взаємно як морално так и на економским полю, кед так поможеме себе сами и Бог нам будзе на помоци.

Русин

ЛЁМ НАЦІОНАЛНА СВИДО- МОСЦ ВОДЗИ ПО ДОБРЕЙ ДРАГИ

Слово національносц присвоює кажди, чи в заслужни чи не. Кажды дума, же то досц, кед за себе гвари я — Русин, по руски бешедзум, по руски ше облекам, по руски ми и цале обисце ушорене. То не досц. По притим треба еще вецей дацо, треба читац, що вецей руски книшкы и новини, треба ше упознац зос свою историю и знац откаль походзиме, гу кому припадаме, треба знац виковни змаганя русскага народа и то, за що нашо предки страдали и за що ше борели, да очуваме и унапредзиме. Власны интересы дзе поєдніх вец лёжко упознаме и не годни нас баламуциц зос их дробними распрами, котры су по наш народ гоч су дробни и за нас поединцах не од велького значая, на чкуду су нашага русскага народа. Добры націоналист ше не будзе мишац до таких малих распрох, але будзе патриц, чи то од корисци за рускосц, кед будзе помагац вирску нецерпелівосц и ненависц. Цали русски народ ё христіянски, єдному Богу ше модлі, як православни так и грекокатолік, исти швета тримаме а и обряд ё єден и исти восточни. Медзи нами нет безвирнікох и прето пущме каждого най ше по свойому Богу модлі, поготово кед знаме, же шицки висловлююме єднак на старославянским языку як „отче наш“ так и други молитви, бо су исти у истых книшкох написані. Разлики нет, гоч ше медзи народом ствара. Маме буц шицки богобойни, але виру не мишайме зос народносцу, бо прето народносц страда. Свидомы націоналист пойдзё по тей драги, котра му указана у народнай присловкі „брат наш мили, гоч якей бул вири“ (чи православни чи римокатолік) а як побожны чловек ше будзе тримац Христовай науки: „люби бліжняго свойого, як самого себе“. Кед ше того тримац будземе, звади медзи нами, як и вирской ненависци не будзе места. Зос тим ше узвишиме, будземе ше злагодзиц, єден другого морално и матеріяльно помагац а то будзе не лём на пользу каждого поєдинца, але и од интересу за наш русски народ, котры с тим омоцнё а так послужи нашему славянскому отечеству и цалому Славянству.

Зато кажды націоналист, котры чита историю свою и славянских народах, будзе знац, же його место віше медзи Славянами, котрих ма любиц, з німа ше злагодзиц и у братству жиц и єден другого усердно помагац. Нашим заєдничким непріятельством дотля добре, док ше медзи собу глажиме, док ми трациме час

коло дробных и незнатных распрох, наш ворог вицагне свою масну корисц зос того. Он зна барз добре же його добра робота того часу престане, чим ше зложиме, за то ше и трудзи медзи нас уруциц оглодану косц на хторей уж нег цо глодац. Правому націоналистові зос тим баламуциц не можу, а боліго, кед видзи як наш народ страда по своіх власных селох и там дзе ё у векшини, бо док ше ми медзи себу глажиме, як на приклад у Коцуре, гоч зме у векшини, шваби газдуу у валалскай хижі, бо су сложни. Их водзи націонална свидомосц и не познаю вирску ненависц, гоч едни католіци, други евангеліци а треци кальвіни, на то не патра, але гуторя, же ше немецкое единство не шме щипац. И у нас муши так буц и то цо скорей, раздумайце дакус о тим, бо час преходзі да позно не обачиме, як зме у своеї вирской нецерпелівосци далеко пошли, же гажиме пре то свой власны русски національны интерес Националисти до роботи.

Коцурец

НОВОСТИ

Абисінско-Італіянска война ёще не докончена, гоч ше Англія и Франція трудзи да успостави мир. Друштво Народох преглашело Італію за нападача, чо значи же ё виновата пре войну. Преглашени су санкцыі ані ё іна держава окрем Мадярскай, Австріі и Албаніі не лиферую Італіі ратни матеріял, не даю ей ані потребну пожичку, так ю сцу примушиц да престане войовац. Ма ступиц на снагу и забрана нафти и бензину и коло того настал велькі заплет. Же би не пришла до войны и у Европи, Англія прилапела француски предлог по котрим бы абисински цар мал уступиц скоро половину своеї державы Італіі а Італія бы мала дац мали фалаток Еритреі зос єдну луку так, да ма Абисінія виход на море. Абисінски цар одбил кажды договор о миру, до и єден Італіян остане на його жемі а о уступках ані чуц несце. Італія ше не ўдоволява, мало ёй цо ей даваю а од свойого уступниц не сце ніч; гвари, же досц будзе Абисінцом, кед у даєдним варошу таліянскай Еритреі достаню шлебоднью луку. Ситуація чешка бо ше у Англіи и Франціі а так исто и других державох чланицох Друштва Народа створели два таборы, котры су за и проців французскага нацрту. Война далей бешні и коши млади животи. Яка ситуація на фронтох не мож знац бо разни висти котры єдни други побиваю. Извештай таліянски приноши, же

Италіяни победзую а абисински и други агенты звяз приноша о абисинских побідох. Таліяни бомбардую авионіма абисински вароши и села. Кед абисински цар бул у Десю Таліяни за то знали и бомбардовали варош, котру скоро цалу розвалияли. Руцали бомби и на американську болницу, погинул 1 дохтор и болничарка и вецей раненикох, котри там на ліченю були. Запалена и царова резиденція. Он лично штрелял зоз єдним мітрапелем на таліянски аероплани. Страхоти войны превивлюю у Абисиніи и мирни граjdане, не лем войско.

На Далеким Востоку Японцы одні маю од Кіні єдну покраїну за другу. Як справели зоз Манджурія царство, розуми ще под їх протекторатом, так правя и з Монголії, добру часц маю у своїх рукох и проширую ю далей. Примушели и китайску владу да на то пристане. Японцы викорисцели час док европески сили завжати коло абисинско-таліянской войны

Греческа постала знова Кральовина. І. В. Краль Ђорђе ще уж врацел и превжал власц при котрой згоди дал широку амнестию шицким политицким виновніком. Помиловані є г. Веницелоз и други политичаре, генерали и офиціре, котри ще находза у изгнанству пре революцію, котра недавно препадла.

Немецка наоружана и гледа свойо колоніи назад так же политицка ситуація у швеце еще заплещенша.

Велесили цалого швета заш водза договор о разоружаню. Шицки би мали 20 од сто зніжоц свойо морнарици. Японія ще проциви тому и гвари, же би она мушела свойо модерни воински ладі унічтожиц док би Англія и Америка викоресцели туту прилику да свойо стари ратни единици унічтожжа и вибудую себе гу тому еще нови. И так ще ніяк не можу зложиц.

Міністар п. Заре Станкович достал мандат да организує по шицких срезах Войводини Югословенску Радикальну Заєдницу.

Предсідатель Чеськословенскай Республіки пан Томас Г. Масарік задзековал пре то бо є уж стари и чешко му водзиц бригу цалей держави и народа свойого. Цали народ му захвални за його заслуги, бо он створел Чеськословенску Республику и мудро управлял до тераз зоз ню. Цали швет му оддава признаене и о нім гвари: „Тот вельки чловек є у подеднакей міри оличене мудросци, идеализма и реалного здравого розуму“. Медзи чеськословенским народом нет популярнейшого человека и старе и младе го назива „наш татичек Масарік“. Кед ще розришел должности и опросцел од народа

віявел же би його ждане було, да на його место будзе выбраны министер п. Др. Бенеш, бо зоз нім робел и уверени є же би он найліпше одповедал, да превежме таку високу функцію а тото мнене ма и цала швітска штампа.

Й. Св. Патріярх п. Варнава даровал 20000 динари за настрадалих од поплави, котра була у Южнай Сербії. Тот свой лични дарунок упуцел Й. Св. Патріярх охридскому владикови, да подзелі тим, котрим є найпотребнійша перша помоц. Тому красному прикладу Й. Св. Патріярха буду шілдзиц и други, да ще так страшно пострадалому худобному народу поможе у неволї

На поштанских маркох у Китаю котри випущени найновши нет вецей образки але су на німа віписані морални присловки. На первих котри уж у саобретю пише: „Не удварай ще жени, же ще не думаши зос ню аженці“.

Пекельна машина експлодирала у єднай жидовской тарговини у Вілни и рознела цали дутян. Процівжидовски рух у Польской ще ширі и то не ритки случай, же поткладаю пакелни машини жидовским тарговином и друштвом, цо задава власцом вельки бриги.

Св. Отац Папа Піе ще похорел; болує од артериосклерози а пре високу його старосц од 80 роки стане барз озбильне.

У Загребу заварти адвокат др. Арко и його помагаче, котри тарговали зоз уложніма кнішками Першай Хрватской Штедионици. Обецали же кождому виробя да дстане 60 од сто а дзе поєдиним и 80 од сто од их уложених пенежкох, котри банка уж даскельо роки не виплацує. За рекламу даскельо мали улоги виплацели а векши не виплацели. Очкодзених велью єст медзи німа и єден франевачки кляштор. Пріяви з дня на день приходза нови и нови. До тераз установено, же чкода настала до тераз преигр 1.000.000 динари. Родзина п. др. Арка богата и виявела же виплати шицко лем да п. др. Арка не завру, але державни тужилац іншак дума, он гвари гоч пенежи буду виплацени др. Арко и його помагаче маю одговарац за превару и затримал го у арешту. Тота афера виволала не лем у Загребу але и у цалей держави вельку сенсацію

З РЕДАКЦІИ

Поволую ще сотрудники „Зарі“, да цо скорей порихтаю свойо статі за крачунске число. Рукописи треба цо скорей послац, да их ушориме. „Заря“ народна новинка, народ треба до ней и да пише.

Редакції русских новинох „Заря“ Нови Сад

Пане Редакторе!

Даскельо слова одвітуєм на статю, котра отштампана у „Руских Новинох“, у. ч 31 бок З од 9 августа т. р. под насловом „Руски Керестур, виберанка дохтора“ и модлім да отштампаце слідующе од слова до слова:

Уж по други раз сом прейг „Р. Новинох“ нападнути од своїх непріятельох, котри ме сцу зос клевету представиц пред народом як неісправного вирника и як не досц культурного и національно ісправного. Попри тим гваря, же я зос своїма 15 присталицами (одборніками) при лікарских виберанкох предал свой глас за погар вина.

Чудуєм ше же, чом тоти чесни панове, цо о мнє и моїх присталіцох анонимно (без потписа) пишу, не потпишу своїй чесни мена, да знаме, кого мame брата Руснака, вирника, так національно и культурно ісправного, котри нам так щиро жичи, да нашо мена останю у вичним памятку у нашим народзе. Почим им пре то не можем лично одвітовац, находзим за потребне, да ше пред народом явно оправдам.

Каждому вам познате, же дохтор не зато у валале вибрани да поправя вирникох, за тоту роботу мame духовних пастирох. Анї є не за то да нас культурно воспитує, кед ми за то мame своїх русских учительох. За чуванє рускосци, нашей національносци поволани нашо водьове у Русским Просвітним Друштве, котри нас уча чувац національносц, лем най дакус лепше меркую на то.

А валалского дохтора цо робота, думам же кажди з нас зна? Задармо лічиц худобних людох!

То правда же я и майо 15 присталица 3. VIII. т. р. гласали за жида п. др. Леві, але треба вам знац и чом.

Под час изборней кампані чиновникох, найвекше ше питанє направело коло виберанки валалского дохтора. За тото место дали свою молби панове:

1) Др. Наливайко Андрія (Рус) дотерашні валалски дохтор, процив котрого ишли веций депутаті зос народа. Так єдна веckша депутатія була преслухана и у среким начелству у Кули, котра посцигла свою желю, па зме не могли процвиц народней волі и пре то зме не гласали на п. др. Наливайка.

2) Др. Шварц, котри не давно пришол до Керестура, та нам бул еще не досц познати.

3) Др. Шарик Янко, Руснак, але процив його були нашо духовни водьове же ше врацел на православну виру и же є „Заряш“.

4) Др. Орос Янко, Руснак, котрого страховито нападала сама його родзина и пріятель, так же го не допущели анї бліску гу виберанком. Же би п. др. Орос знал, хто причина тому ставям их мена: п. п. Будински Янко, Хербут Йовген, чл. управи, Хербут Данил, Надь Маило, Колесар Єфрем, Няради Штефан, тарговец и т. д.

5) Др. Леві Исидор, котри є вибрани за валалског дохтора, а котри жіє у Р. Керестуре уж 8 роки, як приватни дохтор. За tot час вон достал народне довирі и за нього кортешовали людзе у валале як цо су члени п. п. Хербут Данил, Хайдук Яким, предсідатель кооперативи, Джуня Дюра чл. одбора и т. д. Надалей за нього зме гласали и прето бо зме ше прещведчели же вон ше приме за валалского дохтора без станарини, котра виноши 4000 динари рочно, без 2 вата древа и зос 1863 на 1000 динари мешацну плацу, як цо то до тераз мал валалски дохтор.

Прето же зме гласали за жида п. др. Левія, то не значи же зме не добри вирники, бо ми шицки жієме у греко-католицкій вири по церковних законах а анї єден не кармиме копильчата и не даваме мешачину, а анї не любиме жидовку гоч зме за жида гласали.

Цо ше тиче культурного воспитаня, ту зме досц слаби як пасти, хтори себе хлеб зос мотику зарабяме, але ше того іпак тримаме, да не даме тей нашей культурней опозиції медзи собу воду муциц и у мутней води рибу лапац па на тот начин себе хлеб зарабяц. У погляду русской національносци ше тиж не боїме тих панох, цо о нас так приведаю, бо у наших домох ше ніяк іншак не бешедує, лем по русски. Цо ше тиче Славянства, видзело ше на прещлих посланичках виберанкох, аж анї єден од нас 15 не гласал на шваба, гоч було и литри вина порихтано а не лем погари.

Мнє, котрого називаю див-юнаком, на вірно же не купя за похар вина, на заєдничким алдумашу после виберанкох я не бул, досц же були там и таки одборніци цо за ньго не гласали, але алдумаш зато попили и перши стапнул и дзвигнул свой погар и у мено русского народа отримал поздравну бешеду п. др. Левійови и його господі и за жадал им „на многая и благая літа“.

Тоти майо непріятеле, цо ме назвали див-юнаком и сами призначали, же то треба мац одважносци и способносци так вивесц як цо я виведол зос своїма присталицами т. б. пред 2 роками виметли зме нашу валалскую хижу и поставели цалком нову управу, окрем того ше ище не виполнело анї 2 роки а ми отпаковали 18 особи, котри цагали валалскую пияцу а на тоти места зме себе накладли

таких, до може опатриц и прето можу нам повесц, да наша мена останю у вичним памятку а же ёст и таких людзоз, до ше им шыцко то не пачи, най поробя вони лепшэ, алал им вера.

У Руским Керестуре,
6 новембра 1935 р.

с поштеваньем
Салак Митро и друг

ХТОРИ КНІШКИ ДОБРИ А ХТОРИ ЗЛИ АБО НЕДОБРИ

(Окончане)

Людски жертви не было лем за идею безбожства. Вельо креви поцекло за Бога и за виру, а тоже и чиста наука попирскана з людскую креву. Лем кед ше здогадаме на людзоз од науки як Галилея, Коперника и вельо других, котрым прелята невина крев пре их заслуги за человечество, мушиме признац их велькост любови гу человеку, хторому вони жадали отвориц очи и указац на правду и на драгу по хторей человек годзен упзнац самого себе и появі збиваня коло нього. Наисце велі були проганяни, клеветані и на шмерц осудзовані пре шлебоду думаня и пре опци интересы человечества. И не же ше то збивало у прешлосци, не збива ше то лем у тарашиносци, але випатра же ше борба главных трох конарох людского думаня жириаци и роспалює бап през штампу и будзе тирвац далёко у будущносци.

Да ше яснейше виражиме, можеме повесц же религия и религиозна штампа неприятельски расположена гу науки и научнай штампи, гоч током свойого розвитку религия вельо мушела попущиц пред научніма истинами, пред научну правду и прилагодзиц ше научним правилом. Так тераз католіцка церква признава округлосц жемі безконечносц Вселени и Слунко як стредок цалого слункового систему. Признава медецину яка в тераз, гоч у початку свойого постанку проганяла и осудзowała кажди нови крочай у медецини и лікарству як ёрес. Признава естетску вредносц поєдиних гранах художества (уметносци) гоч художественици були дараз проганяни, виключавані зос церкви и ховани по шмерци на таки способ на яки ше нешка ховаю самоубийцы.

Док ше религия и наука находза у неприятельским ставу єдна гу другей, дотля безвирис — дзецко науки — вельо ше удалює од религii и не церпи ю ані у тей мери як религия науку. Філозофи разных временох, научники и кніжевницы шлебодного духа не признавали и не признаю строги догми религii, не признаю Бога як найвишу силу, а их думи и діла овиковичени у грубых кні-

шкох, у хторих ше возвишує сила разуму и природны закон по хторым ма право моцнейши.

Стого нам лежко вицагну ц заключение же ше часто гутори о добрих и злих кнішкох, кед себе подумаме же поп не церпи того котри гутори и пише проци вири и церкви: научнік не церпи сухопарни теорийски викладаня попох, а безвирец одрека постанак того за то ше бори поп и гледа у природы спас, у єднаким праву шыцких людзоз на живот а ціль живота му не гевтот загробни але тужемски швет.

Кед видзиме таку непрэзлівосц, вец нам ясно чом ше гутори о добрей и погубеней штампи. Нігда вам калоліцки поп не препоручи читац кнішку хтора гутори о да-єдней другей вири або о чистей науки, по вецей да вам кнішку побожнаго содержания а за гевти пове же су погубени и безбожні. Нігда вам научник не препоручи молітвенік, Св. Писмо або катакіз, по вецей кед би сце питали таку кнішку од нього вон би ше з вас шмеял и послал бы вас гу попови. Нігда припаднік єдней ідеї не усвоює так през негодования и процівінення другу ідею, а и других спречує на кельо може. Цо за єдних добре за других зле.

ЕМК

ЗАГРАДАРСТВО

Як ше достаню вщасни росади

Заградарство, з опцого погляду, у нас медзи Русинами еще на досц ніскім положению. З веќшай часци нашо людзя ше занимаю зос земледлством, у меншай міри зос скотоводством. Найвекша часц наших Русинох земледлцох култивира жито и кукурицу, док други биліни, потребни лем за дом, у нас ше мало ховаю. Хова ше лем у малим количеству да ше нужні потреби домашні попольні, а за пияц, велім випатра же ше не виплаци ховац як: парадичи, капусту, кромплі, пасулю, папригу и др.

Правда же ше не виплаци ховац горе спомнити биліни, кед вежнеме до рахунку же их не посадзиме на час, т. е. познёйше нам приходза на пияц як тим котри ше остарава за вщасни росади и за вщасни плод, хтори ше може лежчайше и скорей попредац а гу тому и дракше.

Да добиєме скорей плод як обычно, т. е. скорей як кед посадзиме кед природны околносци допущую, мушиме ше остарац да себе справиме цеплу заградку.

Цепла заградка ніяка не чешкосц. Кажда хозайнка ю може мац у своим доме. Не кошта ані вельо пенежи, кед вежнеме до

зріння же ще не муши куповац тово цо можеме сами себе насадзиц, а гу тому може ще и красни пенеж достац за віщасни заградово производи. Еден рамок од штирох широких дескох, гу тому истей велькосци як рамок єден или два облаки, и цепла заградка у главним готова. Рамок може буц и зос бетону. Цепла заградка ще звичайно постави за хижу на южну сторону да є охранета од жимних сиверних витрох. Може ще направиц и вештачка охорона од хладних витрох кед нам то не може дац хижу або друге здание, а прави ще зос пруца як плот, и то зос сиверней сторони. Цепла заградка ще так постави же є нагнута гу югу, т. е. стои на зуко, а то ще посцигне на тот способ же южна страна поставена ніжей а сиверна вишиє, так же би поверхносц заградки добивала вецей шветлосци и цеплоти од слунка.

У януару або у фебруару шенакладзе до цеплей заградки несгітого, сламністго гною зос хліва. Гной треба добре убивац кед ше кладзе, тақ же би мал воздух цо меней приступу медзи гномом. Погніги гной не треба класц бо тот не розвива цеплоту хтора потребна пошатим биліном. Гною ще кладзе 40—50 см. грубо до цеплей заградки, а поверх того 10—15 см. зздравей, мелкей и гнойней гліни. Кед зме то зробели, цепла гаградка готова. Можеме до неї пошац на густо нашене парадичох, капусти паприги, шалати або друге дацо, цо ще віщас на яр може росадзовац накеди престаню мрази и накеди оцеплес. През жиму ще муши чувац заградку од престуди (прехлади) особито кед моцни мрази, а кед нашене уж посходзело. Да нам заградка не замаржнє, закриєме ѹ зос десками, або покровцами кед жимно а особито на ноц.

Накеди пукнє яр и накеди допущи хвиля же можеме пресадзовац зос цеплей згадки, таکой то можеме почац. Док другим, котри немаю цеплу заградку, нашене не походзи котре пошате на яр и док не подрошнє тельо як нашо зос цеплей заградки, нашо ще влапи жеми и рошнє як з води, вельо віщасше квитнє и вельо скорей приноши плод.

Да достанеме віщасни кромплі, котри ще не можу у цеплей заградки ховац, то поробиме так: скорей як их маме садзиц покладземе их до корпох на цепле место дзе вони почню пушац ключки, т. е. дзе порошню. Кед пущели на 2—3 см. дlugоки ключки, можеме их садзиц. При садзеню маме мерковавац же би ще ключки не оламовали. Так кромплі скорей походза, скорей их мож скопац, а также скорей квитню и мож их скорей пользовац за варене.

Каждому заградарови циль да свойо

производи цо дракше и цо скорше попреда, а то посцигнє лем зос rationalним обробком своєй жеми. Природно же ще земледілцови хтори ма мало жеми баржей виплаци производиц таки биліни хтори приноша векшу пользу а меней жеми треба на їх, прето цепла заградка од велькей пользи за продуковане віщасних росадох, а можеме ѹ лежко мац. Велькосц заградки може буц яка сцеме, лем наравствено же ще у векшай може вецей росади одховац як у меншай.

Селянин

ВИБОР СЕЛЬСКОГО ПОДСТАРОСТИ

О, мили читателє, не раз и не двараз сце чули бешеди на собранийох, на засиданийох, на вешельох при полним столе и других пригодах, дзе ще талентованим бешедніком отвори так лежко бешеда и дзе так медлено чече як по ляду саночки, а гордим глупаком, гоч ще як силую, заквачує при каждим слову. Чули сце также бешеднікох, котрим ще вимкне гоч то яка глупа думка баш при найлепшим намиреню т. ест кед думаю дацо добре и полезне повесц. Так ще, на чрезвичайни способ, гоч як думал добре виповесц благодареніе на повирене му положеніе, наш селски подстароста, як ще гвари, вибулькнул, же як вистрил розлял ще шміх медзи приступами.

Було то так. У селу умар селски подстароста — Бог най му да царство небесне, як часто гутори єдна жена, хторей покойни випущел гуски з опічинского двора цо их полицає у чкоди влапели и заварли — и пришол ряд на другого, по убижденю селского представительства, на чесного селянина Живаньовскаго да вон подстаростує до часу нових виберанкох опічинских представителей. Собрали ще шицки члени одбору до сали опічинской, одредзеней за собранія и засиданія. Приступ шлебодни и нечленом, т. ест непредставительом и зато ще може буц и уцагнул франтотлєви, вражлєви Коля, хтори ще знал пользовац у таких событийох зос своім вражесним джмурканьом и доруцованьом. Засиданіе, чрезвичайне засиданіе отворел селски староста зос тима словами:

„Поштовани представитеље“!

„Так є“ умишал ще Коля.

„Поштовани присутни“, предлужел староста.

„Еще лепше, так є, так“, закричал заш Коля.

„Поштовани... магарци єдни! Цо щептаце у таких приликох ви двоме?“ запитал

ше староста Кольви, котри цошка гуторел на ухо Живаньовскому.

„Ми не магарци, староста!“ озвали ше даскелью зос присутних, „ми не пришли да нас магарчице, але предлужце започате пан староста“, озвал ше єден зос опозицій

„Поштовани представителі“ предлужел староста, „на засиданію зме, як видзим, шицки“...

„Дабоме, лем покойного нет, покойного пан староста, подстарости, хторому най будзе слава!“ озвал ше амбіциозны Андрей.

„Слава му!“ злярмал Коля, а за нім шицки присутні.

„И ви якеш стадо, поштовани“ гварі староста, не даце ми до слова дойсці“.

„Слухайме, слухайме!“ озвали ше даскелью.

„Як знаце“ предлужел староста, „як вам шицким познато, наш уважені и поштовани селянин, бувши подстароста вецей не медзи живими“...

„Умар пан староста, поведце же умар, най ше розуми!“ озвал ше єден.

„Умар, дабоме, природно же умар, зато сом и зволал чрезвичайне засиданіе да вибреме другого. Як знаце по закону о виборах опічинских функціонерох...“

„Дѣятельюх пан староста, ясно ше виражуйце най вас мож розумиц“ закричал Андрей.

„То ёст дѣятельюх, приходзи на ряд наш товариш и уважені селянин Живаньовски, котри, думам кед приставаце, еще нешка ступи на место покойного“...

„Ого, пан староста, не думаш озда на гевто место дзе покойни тераз?“ озвал ше нови кандидат Живаньовски, котри ше счітал у селу медзи тих що не маю трецу деску у главі. Правда, бул выбрані за опічинского представителя гоч бул глупи и тути але лем пре маєтносці.

„Природно же не, глуптаку“.

„Га, дабоме“.

„Наша должност“ предлужел староста, „наша должност поступиц слѣдовательно закону. Гибаль кед ше вам видзи же Живаньовски не за тово званіе, вец... є вец вам стої на на расположению кого выбереце“.

„Ми дружи слѣдовац закон и по нім поступац так як фараграф глаши!“ скричал єден.

„Дабоме же так!“

„Але закон не глаши же баш Живаньовски ма буц подстароста, то там не стої!“ озвал ше Андрей, котри би рад бул да ше його выбере.

„То кромирядна ствар як там стої: чи єден чи други, чи Живаньовски чи Андрей

и так далей. Наша должност постановиц хто будзе а не правиц зваду и драку на тим звничним месце“, умирівал староста друштво, то ёст присутних, котрим, випатрало поросла дзека са бурне лярмане.

„Ми сцеме Живаньовскаго!“ озвали ше даскелью.

„Андрея!“

„Не будзе Андрей!“

„Долу Живаньовски!“ И настала дика лярма и дране, так же ше не могло нѣч розумиц. Живаньовски за тот час шептал цошка зос Кольвом, и навірно же му Коля давал лекцию як ше ма заблагодариц представитељом на вибору кед го случайнно выберу, ѿ ше познѣйши и видзело.

Бог зна докля би разярени опічински представителі лярмали и нацаговали ше да вражлѣви Коля не вишол зос засиданія и не привед цошка пред опічински дом, цо мало моцне вліяніе на тих що ше нука нацаговали. Не далеко од опічинского дома чула ше лярма дзецох помишана з мумляньем медведза и шпиваньем младого цигана, хтори лупкал до бубна а медведз танцовал. Кольви пришла думка розвешелъц селских представителюх и привед цале друштво, за даскелью динари, пред опічински дом, розказал циганови шпивац и лупкац, а сам ше врацел на засиданіе. Староста цошка живо доказовал присутним кед Коля вошол. Навірно би далей горящу бешеду старости слухали присутни да не чули бубен и шпив, а так, єден по єден повіходзели шицки вонка. Остал сам староста, бешедовал сам себе, бо у занѣшнісци своеї бешеди не чул и не видзел нѣч. Кед престал бешедовац, поглядал це, и кед видзел же нет нѣкого, вишол и сам вонка гу другим представнѣком, котри ше припратрали як медведз танцуе.

Конечно же постанови таго засиданія не мали нѣяку вартост. Идуцаго дня було звлане знова засиданіе, на котрим бул выбрані за селскаго подстаросту: Живаньовски.

Живаньовски, як подстароста, мал за благодариц тим ѩо го выбрали и мушел отрымац бешеду. Вон бешеду нѣгда не тримал. Готово би радо задзековал на вибору лем да не муши тримац бешеду. Але нашла ше єдна особа, од пети по главу Коля, котри стал за Живаньовским на засиданію и шептал му ѿ маєтносці.

„Чесни панове“, почал Живаньовски по рецепту Кольвім „чесни панове, од кеди... як далей Коль?“

„Од кеди нашей фамелий“ шептал Коля.

„Од кеди нашей фамелий“ повторйовал Живаньовски.

„Еще анѣ єден“

„Еще анѣ еден“ слѣдуе Живаньовски
„Таки“
„Таки“

„Глупи як я не бул подстароста!“

„Глупи як я не бул подстароста“ одзво-
ньювал Живаньовски, а представитеle почали
стримовац шмих, штухац еден до другого и
чекали цо будзе далей.

„Я вам благодарим на поверенію“ шеп-
тал Коля.

„Я вам благодарим на откровенію“

„Же сце мнѣ як честного селяна и глуп-
ака пренашли и поставели за подстаросту
села“

„Же сце мнѣ як честного селяна и...
як далей?“ шептаюци ше питал Кольови.

„Гонъ и сам“

„Гонъ и сам“ прѣдлужел Живаньовски,
а присутни вишли зос сцерпеня и почали кри-
чац же ше сала тресла, шмеяц ше и гвіздац.
Живаньовски озбільно и достоянствено па-
трел цо ше им стало, покус ше гнѣвал же
му не даю дойсц до слова и на остатку, да
укаже свою моц и свой уплів, и да одбранѣ
свойо достоянство од, по його думаню, глуп-
их йому подредзених, почал лупкац зос
песцу по столю и кричац „мир“.

Любели би сце, драги читателю, знац цо
далей було. Живаньовски бул вишмейни, ви-
гвіздани и викричани, як истини бешеднѣк,
гоч то вон нѣгда не бул, анѣ не будзе, але
остал зато подстароста. Кольови франтотль-
вому Кольови, за лекцию плацел добри мо-
горич (олдомаш) и у шицким у селских ства-
рох слуха совѣти Кольово, гоч го тот не раз
и не двараз виложел од теди подшмиху люд-
зом, дзегод лем то могол.

Емк

ЗОС СОЮЗА

О даскелью днї видзе зос штам-
пи Заріов Календар на 1936 рок.
Будзе вексхи од лоньского. Поста-
рали зме ше о поучним и забавним
матеріалу так, же будзе у кождому
руssкому обисцу радо читана кніш-
ка. Будзе и туні бо не робиме на
заробок, але нам главное, да медзи
народ шириме добри и поучни кнішки.
Постарай ше и ти читателю, да
себе цо скорей набавиш за пар ды-
нари красни и добри календар, за
котри зме не сановали труду да го
по красше ушориме. Писательюх ест
вельо зос каждого поволания, так
же кнішка будзе отповедац свой-
му цилю.

За власништво К. П. С. Ўго-Русин и за уредништво одговара: Др. Милутин Губаш, Н. Сад, Футошки пут 199

За штампарију „Натошевић“ К. Д., Нови Сад, Скерлићева 3, С. Ђисаловић, Јована Бошковића 6

Янко Виславски, священик

СЕДЕМ ДИЯКОНИ

Розлики медзи Православними и
Уніятами — Грекокатоликами
(предлужене)

Схизма Фелиціяна и Новата настала
заш так исто, але тераз Кицриян владика не
сцел признац так волани libella pacis, (письма
мира). Теди бул таки шор, же хто згришел
чешко, отримовал покору од 3—25 роки, але
кед ше трафели даяки мученици, вец ше та-
ким покутніком опросцовало и вони ше заш
приключели як и гевти вирни до церкви. Влад-
ика не сцел признац и дозволіц да ше тоти
без покути лежко приму, теди Фелиціян и
Новат ше проглашали владиками и людзе велі
за німа прешли. Римски владика их виклю-
чел з церкви.

Схизма Мелетия исто так настала. Он
бул владика у Ликополису 306 р. а бул барз
строги, док владика у Александрий по мену
Петро бул барз благи, зато ше повадзели.
Теди Мелетий почал сам владикох вишвецац
цо гу ньому приставали. Собор у Никеїй го
осудзел 325 року.

Схизма римска настала так же папу Ли-
берия вигнали з Риму бо го так осудзели.
Кед папа пошол на вигнане, положили но-
вого владику Феликса. Але кед папа витри-
мал казну и врацел ше, тоти цо признавали
владику Феликса, не сцели признац Либерия.
Зато цар Феликса и його присташох вигнал з
Риму.

Хто мал право?

Ест вельо и вельо примери таки же би
чловек не подумал. Кед ше одбували вселен-
ски собори на Востоку, та папа сам не при-
ходзел, але послал своих посланікох, а тоти
посланіци у мене папи предшедали на собо-
рох и потписовали правила и записники. Але
цо найжалоснейше, они ше дали поткупци и
робели на корисц тому хто их поткупел.

(Дальше будзе)

Предаваю ше на віше три салаші,
крашне ушорени. Еден ма 50, други 40 а
трэци 27 ютра. Жем першай класи и туня 6.
За подробнейши обавештэнья упитайце ше з
едну карту або лично на адрес:

ПЕТАР ДРАЧА, посредник

ГОСПОДИНЦІ

Читайце и ширце „Зарю“